

โชคชัย วงษ์ตานี

อาจารย์ประจำสถาบันสันติศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่

“Penjajah Siam” กับวิวาทะ “แปลให้ทะเลาะกัน” อันเนื่องมาจากการแปล ข้อเรียกร้อง 5 ประการ B.R.N.

เกริ่นนำ

กรณีการแปลความหมาย “ข้อเรียกร้อง 5 ข้อ ของ BRN” ครั้งที่ 1 ที่ชื่อ Pengistiharan dari Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (คำประกาศ/ชี้แจงจาก B.R.N.) โดยอุสตาส Hasan Taib และนาย Abdul Karim ตัวแทนของ ขบวนการ B.R.N. เมื่อ 26 เมษายน 2556 ประเด็นสาธารณะที่นับเป็นวิวาทะทางวิชาการ ที่ถูกเรียกว่า “แปลให้ทะเลาะกัน”¹ ที่เสนอผ่าน

¹ วิวาทะ “แปลให้ทะเลาะกัน” มีที่มาจากคอลัมน์ “ซกไม่มีมุม” โดยคุณ วงศ์ ตาวัน ในรายงานข่าวหน้า 3 ของ หนังสือพิมพ์ “ข่าวสด” รายงาน ฉบับวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8225 เป็นทัศนะของคอลัมน์นิสต์ ที่มีต่อการนำเสนอคำแปลแถลงการณ์บีอาร์เอ็น โดยเห็นคล้อยและสนับสนุนสำนวนคำแปลแถลงการณ์ดังกล่าว ใน สำนวนแปลของ “ศาสตราจารย์ ดร.รัตติยา สาและ” ที่เขาออกปากชมว่าเป็นนักวิชาการหลักสูตรภาษามลายู ผู้รอบรู้เชี่ยวชาญโดยตรงและชวนผู้อ่านให้เชื่อว่าน่าจะเป็น “ฉบับถูกต้อง สมบูรณ์มากที่สุด” ซึ่งนับเป็นการแสดงความเห็นต่างจากสำนวนแปลข้อเรียกร้องดังกล่าวซึ่งมีการแปลมาก่อนหน้าโดย “ฮารา ซินทาโร” อาจารย์ประจำ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ที่แปลผ่านสื่อ <http://www.deepsouthwatch.org> ในหัวข้อชื่อ “บทแปลคำแถลงการณ์ของ ‘บีอาร์เอ็น’ (ฉบับชั่วคราว)” ในภาย หลังอาจารย์ชาวญี่ปุ่นผู้สอนภาษามลายูที่ปัตตานีจึงได้เขียนบทความเพื่อโต้แย้งและชี้แจงผ่านสื่อ ในชื่อ “การแปล คำแถลงการณ์ทาง youtube จากขบวนการ BRN” ซึ่งนับได้ว่าเป็นการวิวาทะทั้งประเด็นสำคัญในทางแวดวง วิชาการ ประเด็นสาธารณะทั้งด้านความขัดแย้ง ความมั่นคง และเกี่ยวข้องกับการตีความข้อเรียกร้องอันเนื่องมา จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สื่อมวลชนถูกกล่าวขานกันอย่างแพร่หลายทั้งนอกและในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ขอเรียกร้องดังกล่าวถูกแปลโดยนักวิชาการต่างวัยต่างชาติพันธุ์ ต่างเพศ ต่างมุมมอง ดำรงคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการที่ต่างกันท่านหนึ่งจากมหาวิทยาลัยในสงขลาและอีกท่านจากมหาวิทยาลัยในปีตตานี ความน่าสนใจประการแรก คือ นอกจากจะแปลข้อเรียกร้องข้อเดียวกันแต่คนละสำนวนความหมายแล้วยังถูกยกให้เป็นคู่กรณีการโต้แย้งผ่านสื่อ โดยมีคำสำคัญที่แปลแล้วสะท้อนความรู้สึกของผู้คนในสังคมไทย อย่างคำว่า “Penjajah Siam” นอกจากการใช้ถ้อยคำแปลที่แตกต่างกันแล้ว ความแตกต่างของสำนวนแปลนั้นยังปรากฏในสื่อกระแสหลักระดับประเทศ นำสู่การขยายความว่าการแปลนี้อาจจะเพิ่มความรุนแรงทำให้เกิดการทะเลาะกันของผู้รับสื่อ ฝ่ายต่าง ๆ ของความขัดแย้งรวมถึงเพิ่มความขัดแย้งแก่คู่กรณี

สำนวนจากคำแปลดังกล่าว ทำให้ยิ่งยกระดับข้อเรียกร้องของขบวนการและเพิ่มความสนใจต่อตัวผู้แปลและทำให้สำนวนแปลที่แตกต่างกันดังกล่าวเป็นที่กล่าวขานกันมากยิ่งขึ้น

บทความ “Penjajah Siam” กับวิาทะ “แปลให้ทะเลาะกัน” อันเนื่องมาจากการแปลข้อเรียกร้อง 5 ประการของขบวนการ Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani หรือที่เรียกกันในชื่อย่อว่า B.R.N. มีวัตถุประสงค์ในการสำรวจและเปรียบเทียบ กรณีการแปลความหมาย “ข้อเรียกร้อง 5 ข้อ ของ B.R.N ครั้งที่ 1” ที่ชื่อ Pengistiharan dari Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (คำประกาศ/ชี้แจง จาก B.R.N.) โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสำนวนการแปลของ ศาสตราจารย์ ดร.รัตติยาสาและ กับสำนวนของอาจารย์ฮารา ชินทาโร่ ทั้งในแง่ของความแตกต่าง ความถูกต้อง การเลือกใช้คำตามหลักการแปล การตีความ รวม

ทั้งการวิเคราะห์ผลจากการแปลความหมาย และการเลือกใช้คำ พร้อมทั้งการพิจารณาการให้ความหมายข้อเรียกร้องของคู่ขัดแย้งกับรัฐ ในฐานะ “สัญญาทางการเมือง” ที่ส่งผลต่อการเข้าใจปัญหาของรัฐบาล ภาพลักษณ์และจุดมุ่งหมายของขบวนการ และผลที่เกิดต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ

การแปลข้อเรียกร้องจากขบวนการของ นักวิชาการทั้งสอง

หลักคิดสำคัญในทางวิชาการสำหรับผู้รับหน้าที่แปลเนื้อหา เอกสาร ข้อความสำคัญ ๆ โดยหลักการแล้วจะต้องมีความละเอียด และระมัดระวังในการเลือกคำ การเทียบคำ เลือกระดับของภาษา มีเทคนิคและกลวิธีมากมายให้เลือกใช้ เพื่อการแปลวรรณกรรม เรื่องเล่า งานเขียน หรือนานิชาการ แต่หลักการเฉพาะในเวลาหรือสถานการณ์ที่จะต้องแปลข้อเรียกร้องทางการเมือง หรือข้อต่อรองอันเนื่องมาจากความขัดแย้งในทางวิชาการมีทั้งการแปลที่เรียกว่า wording translate (แปลตามตัว ดูเป็นคำ ๆ) แต่ถ้าเป็น Meaning translate (แปลโดยเน้นเอาความ เนื้อหา และนัยยะ) การแปลข้อเรียกร้องทางการเมือง ต้องดูที่ความหมายภาพรวม มากกว่าดูแค่ที่คำ ซึ่งหากละเอียดหรือไม่ดูความเชื่อมโยงกับสถานะ บริบท ความคิดและความเป็นฝ่ายของคู่ขัดแย้งก็จะไม่เข้าใจความต้องการของฝ่ายตรงข้ามอย่างแท้จริง หรือตอบสนองได้ไม่ตรงจุด การแปลในกรณีนี้จึงไม่ใช่ดูแค่เฉพาะความหมายของคำ แต่ต้องดูนัยยะ เนื้อหาสาระและนัยยะแฝงที่อยู่ในคำเหล่านั้นด้วย

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า “อาจารย์ทั้ง 2 ท่านมีตำแหน่งทางวิชาการต่างกัน (ระหว่าง ศาสตราจารย์กับอาจารย์ธรรมดา) มีชาติกำเนิด และภาษาแม่ที่แตกต่างกัน (ท่านแรกเป็นสตรีมลายูปัตตานี แต่ทำงานที่สงขลา ส่วนท่านหลังเป็นบุรุษเป็นชาวญี่ปุ่น จำเรียนในมาเลเซียและสอนหนังสือที่ปัตตานี) โดยทั้งสองแปลข้อเรียกร้องในสถานะ ช่วงเวลาและบริบทที่แตกต่างกัน”.. (ท่านแรกเป็นสตรีมลายูปัตตานี แต่ทำงานที่สงขลา ส่วนอีกท่านเป็นชาวญี่ปุ่น เรียนในมาเลเซียและสอนหนังสือที่ปัตตานี) และแปลในบริบทที่แตกต่างกัน (คนหลังแปลก่อน ส่วนคนแรกแปลหลังจากฝ่ายหลังแปลแล้ว) ทั้งสองท่านสอนภาษามลายูในระดับมหาวิทยาลัยเหมือนกัน

หากสำรวจผลการเผยแพร่พบว่า การแปลของอาจารย์ทิทาโรในเว็บไซต์ มีคนเข้ามาอ่านมากกว่า 3 พันครั้งและถูกอ้างอิงไปเผยแพร่ทางข่าวโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์บางฉบับ ขณะที่สำนวนของอาจารย์รัตติยา แปลแล้วตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์เช่นกัน พร้อมทั้งได้รับการขยายความในฉบับต่อ ๆ มาโดยบรรณาธิการ ทั้งสองสำนวนแปลย่อมส่งผลต่อผู้อ่านได้มากน้อยไม่แตกต่างกันมากกว่า หากกลับไปพิจารณาคลิปในยูทูป พบว่าข้อเรียกร้องครั้งแรกทั้ง 5 ข้อ มีจำนวนคนเข้าไปดูมากกว่า 3,100 กว่าครั้ง นับว่าได้ให้ความสนใจต่อข้อเรียกร้องนี้เป็นจำนวนมาก

จากประสบการณ์การศึกษาถอดรื้อข้อเรียกร้องหะยีสุหลงในอดีตแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อเรียกร้องของ BRN ในปัจจุบัน พบว่า ในสถานการณ์ความขัดแย้งที่ชายแดนใต้ นับแต่

อาจารย์ฮารา ชิฮาโร แปลคำว่า Penjajah Siam ว่าหมายถึง “นักล่าอาณานิคมสยาม” ซึ่งอาจถือว่าย่อหน้าสำหรับคนนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมถึงคนที่ไม่มีฐานคิดประวัติศาสตร์ปัตตานี ซึ่งหากจะเลือกคำที่สุภาพกว่าน่าจะใช้คำว่า “เจ้าอาณานิคมสยาม” ซึ่งโดยเนื้อหาข้อเรียกร้องดังกล่าวพยายามที่จะสื่อว่า ปัตตานีถูกทำให้เป็นอาณานิคมโดยสยาม คำว่า “นักล่า”อาณานิคม อาจหมายถึง ผู้ที่ทำเป็นประจำ หรือทำหลายๆ ครั้งจนเชี่ยวชาญ

อดีตมีปัญหาการแปลข้อเรียกร้องหลายกรณี แปลไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของฝ่ายผู้ร้องขอ และเมื่อแปลเป็นภาษาไทยแล้วมักมีความหมายและนัยยะที่ตกหล่นจากผู้แปลที่มักเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ในกรณีนี้ต้องเข้าใจก่อนว่าเป็นข้อเรียกร้องจากกลุ่มคนที่มีความขัดแย้งทั้งทางด้านวิถีคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ฉะนั้นการชวณะทะเลาะ ที่มีทั้งแสดงจุดต่างและบางข้อมุ่งหาจุดร่วมในเนื้อหาของข้อเรียกร้องนั้นย่อมส่งผลต่อความรู้สึกของผู้รับสารที่มีความเห็นต่างเป็นเรื่องปกติ ตั้งแต่การใช้คำ การกล่าวหาฝ่ายตรงข้าม บางเรื่องอาจรับได้ บางประเด็นอาจรับไม่ได้ หรืออาจถูกมองว่าเป็นการกล่าวหา ลบลู่ ถูกถูก บางฝ่ายอาจมองว่าฝ่ายตนถูกให้ร้าย ตรงนี้ต้องทำให้เห็นก่อนว่า ข้อเรียกร้องในสถานการณ์ความขัดแย้ง อาจจำเป็นต้องใช้คำเหล่านี้ เป็นเรื่องปกติ ไม่ได้หมายความว่าเรื่องทะเลาะกันแล้วและต้องการกลับมาคืนดีกัน จะทำให้ไม่สามารถพูดความจริงตามความคิดและมุมมองของฝ่ายตนได้

ประเด็นสำคัญคือ เมื่อเป็นข้อเรียกร้องทางการเมืองที่ต้องทำงานกับความคิดของ

รัฐบาลคู่ขัดแย้งและสร้างกระแสแก่มวลชนมาเปิดเผยสู่สาธารณะ ย่อมเกิดผล หวังผลต่อผู้รับสื่อ การตีความและการทำความเข้าใจต่อข้อเรียกร้องในแง่มุมที่แตกต่างกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น นักวิชาการระดับโลกอย่าง Jacques Derrida (1930 – 2004) ปรมาจารย์ด้านสัญวิทยาวิทยาชาวฝรั่งเศส เจ้าของงานเขียนชิ้นสำคัญ Dissemination/ การแพร่กระจาย (ฉบับแปลในภ.อังกฤษโดย Barbara Johnson ปี 1981) เรื่องการสื่อข้อความแก่สาธารณะและภาษากับการเมืองโดยเขามองว่า “ภาษาคือการหลอกหลอนที่กระจัดกระจาย สร้างความขาดหาย สูญเสียและความเสี่ยงของการเข้าใจผิดต่อความหมาย (language is by absence, loss, the risk of unmeaning) เขาเป็นหนึ่งในผู้นำเสนอทฤษฎีการรื้อสร้าง “Deconstruction” ที่ให้แนวคิดที่ว่า “น้อยครั้งที่ภาษาจะมีความหมายตามที่ตาเห็น เพราะข้อความต่าง ๆ ย่อมเต็มไปด้วยความหมายแฝงอคติและความขัดแย้ง วิธีการรื้อสร้างจึงเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการค้นพบความหมายใหม่ ๆ ในข้อความและคำกล่าวอ้างเก่า ๆ”

การที่หนังสือพิมพ์กระแสหลักฉบับหนึ่งใช้

หัวข้อ “คำต่อคำแถลงปีอาร์เอ็น ฉบับแปลถูกต้องสมบูรณ์” นั้น คำว่า “ฉบับถูกต้องสมบูรณ์” จึงเป็นปัญหา ถ้าเราอ่านสำนวนการแปลทั้ง 2 สำนวนทั้งจาก “ศาสตราจารย์ ดร.รัตติยา สาและ” และ “อาจารย์ฮารา ซินทาโร” จะพบว่า การแปลของอาจารย์ทั้งสองท่าน ล้วนมีจุดอ่อนและจุดแข็งที่แตกต่างกันประเด็นคือท่ามกลางความขัดแย้งที่ชายแดนใต้ที่ทะเลาะกันถึงตาย การแปลที่ทำให้เข้าใจถึงแก่นแกนความคิดของการทะเลาะกันเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่ เพราะถ้าไม่แปลเช่นนั้นแล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าที่ผ่านทะเลาะกันด้วยเรื่องอะไร สาเหตุอะไร

คำว่า Penjajah Siam คู่ควรกับคำแปลใด

สังคมโดยทั่วไปมองว่าการที่อาจารย์ฮารา ซินทาโร แปลคำว่า Penjajah Siam ว่าหมายถึง “นักล่าอาณานิคมสยาม” ซึ่งอาจถือว่าอันตรายสำหรับคนนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมถึงคนที่ไม่มีความรู้ประวัติศาสตร์ปาตานี ซึ่งหากจะเลือกคำที่สุภาพกว่าน่าจะใช้คำว่า “เจ้าอาณานิคมสยาม” ซึ่งโดยเนื้อหาข้อเรียกร้องดังกล่าวพยายามที่จะสื่อว่า ปาตานีถูกทำให้เป็นอาณานิคมโดยสยาม คำว่า “นักล่าอาณานิคม” อาจหมายถึง ผู้ที่ทำเป็นประจำหรือทำหลายครั้งจนเชี่ยวชาญ การใช้คำว่า “นักล่า” ทำให้เกิดผลสะท้อนซึ่งก็เป็นวิธีการเลือกคำของของอาจารย์ฮารา ซินทาโรที่ดูจะเข้าข้างความรู้สึกของฝ่ายนิยม BRN และเป็นที่ถูกออกใจคนในพื้นที่บางส่วนขณะที่อาจารย์รัตติยาแปลว่า “ผู้ครอบครอง” “การครอบครอง”

ถูกมองว่าเป็นการใช้ภาษาทางการทูต แปลเข้าข้างรัฐ ทำให้มองไม่เห็นมิติของความขัดแย้ง และดูจะเป็นการบิดเบือนความหมายที่ทางปีอาร์เอ็นพยายามจะนำเสนอ เนื้อหาถูกลดทอนสาระไปเพราะว่าในการต่อรองและการพูดคุยสันติภาพ ข้อเรียกร้องต้องการการแก้ไขที่ตรงจุด และจะต้องเปิดโอกาสต่อการพูดความจริงที่มาจากความปรารถนา เหตุผลและความรู้สึกขยายสาระในปัญหาประเด็นความขัดแย้ง ถึงจะรู้ว่าอะไรคือบ่อเกิดและสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง และจะแก้ได้ตรงจุด ตรงกับความเข้าใจของแต่ละฝ่าย

คำว่า Penjajah ตามพจนานุกรม Kamus-Dewan ของ Dewan Bahasa dan Pustaka (สถาบันภาษาและวรรณกรรมแห่งมาเลเซีย) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4² ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้กันอย่างเป็นทางการและแพร่หลายให้ความหมายว่า bangsa (negeri) yang menjajah sesebuah negeri lain. แปลว่า เชื้อชาติ (ประเทศ) ที่ทำการ (ให้เกิด) อาณานิคม (ต่อ) ประเทศอื่น (ประเทศหนึ่ง)” แต่ถ้าแปลแบบเอาคำอย่างเดียวไม่ดูบริบทอาจหมายถึง การยึดครอง การกดขี่หรือทำให้ตกเป็นอาณานิคม ซึ่งจริง ๆ แล้วการแปลควรดูบริบทและเนื้อหาในประโยคถ้าแปลคำว่า Penjajahan เป็นคำกริยาในบริบททั่วไปควรแปลว่า “ถูกทำให้เป็นอาณานิคม” หากต้องแปลในมุมมองของขบวนการและชาวมลายูปาตานี คือ “ผู้ถูกทำให้เป็นอาณานิคม” คือ ทำให้ปาตานีอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม แต่การจะใช้/เติมคำว่า “นักล่า” (ในคำแปล ของ อ.ฮารา ซินทาโร) อาจหมาย

² ดู Kamus Dewan Edisi Keempat. Dewan Bahasan dan Pustaka. Published. 2007. p.598.

การวิเคราะห์อย่าง ศ.เกษียร เตชะพีระ น่าขบคิดเพราะมุ่งชี้ชัดในประเด็นที่ว่า เคล็ดลับในการควบคุมความคิด/อุดมการณ์ของสมาชิก/ประชาชนในสังคมที่รัฐไทยกระทำมาตลอด ซึ่งหัวใจของการคุมคนที่สำคัญที่สุดคือ การคุมภาษาด้วยตรรกะที่ว่า “คุมคำ-คุมความหมาย-คุมความคิด-คุมคน” ตรรกะนี้เด่นชัดที่สุดในกรณีปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ถึงว่า สยามมีความเชี่ยวชาญและทำกับที่อื่น ๆ ด้วย ซึ่งในความเชื่อของชาวมลายูปาตานีและคนในภูมิภาคอื่น ๆ บางส่วนอาจเชื่อเช่นนั้นจริง ๆ ว่าสยามกระทำแบบเดียวกันกับอาณาจักรอื่น ๆ ทั้งล้านช้าง ล้านนาและที่อื่น ๆ ปาตานีก็ถูกสยามตีแตกแล้วรวบรวมแผ่นดินมาเป็นส่วนหนึ่งของสยามจนกระทั่งมาเป็นไทยในปัจจุบัน ประเด็นนี้สำคัญเพราะในกรณีนี้ บีอาร์เอ็นต้องการจะสื่อกับทางการไทยให้เห็นว่าที่มาในทางประวัติศาสตร์เป็นประเด็นที่ใช้ในการต่อรองที่มีน้ำหนัก

หากสำรวจวลีในรายละเอียดสำนวนแปลที่บอกว่า เป็นคำแปลที่ถูกต้องสมบูรณ์ เอาเข้าจริงแล้วจะพบว่าหลายส่วนทั้งของ ศ.รัตติยาเองก็แปลไม่ตรงกับทางที่บีอาร์เอ็นพยายามจะสื่อถึง อ.ชินทาไร่ก็ช่างประดิษฐ์สร้างคำที่ส่งผลสังคมไทยต้องตกใจคำว่า “ปีนญาเยฮ ซียาม” Penjah Siam นักล่าอาณานิคมสยาม

ที่น่าสนใจคือชื่อเรียกและคำลงท้ายของอาจารย์ทั้งสอง เช่น สำนวนแปลของ อ.ฮาราชินทาไร่ตั้งชื่อว่า “บทแปลคำแถลงการณ์ของ ‘บีอาร์เอ็น’ (ฉบับชั่วคราว)” แสดงถึงความถ่อม

ตนโดยทั้งทำยว่าเป็นคำแปล (ฉบับชั่วคราว) ส่วนของ ศ.รัตติยา นั้นตั้งชื่อด้วยความเชื่อมั่นว่า “คำต่อคำแถลงบีอาร์เอ็น ฉบับแปลถูกต้อง-สมบูรณ์” แน่นนอนสำนวนแรกตั้งชื่อในแบบที่ปลอดภัยกว่า และเปิดโอกาสให้มีฉบับอื่น ๆ ที่ไม่ชั่วคราว มาแปลในสำนวนใหม่ ๆ ซึ่งจะเป็นการดีต่อการเปิดโอกาสในการตีความใหม่ ๆ ส่วนสำนวนที่ตั้งชื่อเรียกว่า “ฉบับแปลถูกต้องสมบูรณ์” สำนวนนี้น่ากลัว ดูปิดกั้น เป็นสำนวนสุดท้าย ทำท้ายและต้องพร้อมถูกตรวจสอบความไม่ถูกต้อง และความไม่สมบูรณ์ต่อไป

หากมองอย่างเป็นกลางจะพบว่า ระหว่าง BRN กับรัฐไทยทั้งสองฝ่ายอยู่กันตรงกันข้ามของต้นทางและปลายทางของข้อเรียกร้องฝ่ายบีอาร์เอ็น อาจเรียกสิ่งที่เสนอนั้นว่า “ข้อเรียกร้อง” แต่ในฝ่ายรัฐไทยอาจจะแปลความได้ว่า เป็น “คำร้องขอ” เพราะอำนาจเหนือดินแดนในปัจจุบันเป็นของรัฐไทย แม้เป็นข้อเรียกร้องเดียวกันหากมองในมุมของคู่ขัดแย้งทั้งฝ่ายเสนอและฝ่ายสนองหรือไม่สนองย่อมถือสิทธิ์ที่แตกต่าง

การแปลของศาสตราจารย์ชาวมาลาญกับอาจารย์บุรุษชาวญี่ปุ่นมีความแตกต่างกันอย่างไร

กรณีบทแปล” ข้อเรียกร้องชิ้นแรก 5 ข้อของ BRN” สังคมไทยและสื่อมวลชนมักโฟกัสเฉพาะตรงที่คำว่า “ปีนญาเยฮอ” Penjahah ที่สร้างความตกตะลึงแก่ทุกฝ่าย อ.ฮาร่า ชินทาโร่แปลว่า “นักล่าอาณานิคมสยาม” (หากมีคำว่า Siam ตามท้าย) และ ศ.รัตติยาแปลว่า “ผู้ยึดครองแห่งสยาม” การเลือกใช้คำแปลความย่อมสื่อถึงความหนักเบาแตกต่างกันแก่ผู้อ่าน ผู้รับสาร การแปลความย่อมส่งผลต่อความรู้สึก กระแสสังคมและเคลื่อนไหวได้ตามระดับและนัยยะที่ฝังแฝงของภาษา แต่ผู้รับสารก็ไม่ควรมองข้ามเจตนารมณ์ที่ตรงตามเป้าหมายที่ BRN พยายามสื่อคือ “สยาม ผู้เข้ามาเป็นเจ้าของอาณานิคมต่อปาตานี” หรือ “สยามผู้ทำให้ปาตานีตกอยู่ภายใต้อาณานิคม” ซึ่งการเข้าใจเจตนารมณ์ที่ผู้สื่อต้องการจะบอกนั้นสำคัญไม่น้อย เพราะนั่นเป็นการแสดงถึงจุดยืน (position) มุมมองและโลกทัศน์ (world view) ของอีกฝ่ายหนึ่งที่มีต่อคู่กรณีในสถานการณ์ความขัดแย้ง

ข้อต่างในสำนวนแปลของ ศ.รัตติยากับ อ.ฮาร่า ชินทาโร่ในแง่ของการเรียบเรียงและการแปลถ้าอ่านทั้งสองสำนวนและตรวจสอบโดยละเอียดจะพบว่า บทความแปลของ ศ.รัตติยาใช้การแปลแบบภาษาการทูตเข้าใจง่าย สนวนความต่างและดูจะเข้าข้างทางการไทยในความรู้สึกของคนในพื้นที่ รวมทั้งการเรียบเรียงคำแปล

www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=TVRNM01EUXGOREEW1E9PQ%3D%3D&sectionid

จำนวนคนอ่านล่าสุด 5566 คน
วันที่ 05 มิถุนายน พ.ศ. 2556 เวลา 16:20 น. ข่าวสดออนไลน์

คำต่อคำแถลงบีอาร์เอ็น ฉบับแปลถูกต้องสมบูรณ์

รายงานพิเศษ ข่าวสด หน้า 3

แถลงการณ์ 5 ข้อเรียกร้องของกบฏบีอาร์เอ็น ที่ตกเป็นข่าวก่อนหน้านี้ มีการแปลออกมาหลายเวอร์ชัน

คำแปลที่นำมาเปรียบเทียบแบบคำต่อคำ ด้านล่างนี้ เป็นการถอดแปลโดย ศ.ดร.รัตติยา สาและ หลัสดรภานามลาญ สาขาวิชาภาษามลายูและวัฒนธรรมภาษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ใ้สัมภาษณ์นิตยสารประชาชาติ

ที่เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์นั้นแบ่งวรรคตอนแล้วอ่านยาก รวมถึงมีปัญหาในการเรียบเรียงคำที่ส่งผลต่อรูปประโยค อาทิ ประโยคที่ว่า Kalau kitahendak bicara tentang kerusuhan di Patani mestilah kita berpedoman kepada sejarah. รัตติยา แปลว่า “หากว่าเราประสงค์จะพูดคุยกันเกี่ยวกับ เหตุการณ์ความไม่สงบที่ปาตานี เราต้องใช้ประวัติศาสตร์เป็นฐานคิดนำ” ส่วน ชินทาโร่แปลว่า “ถ้าจะพูดถึงสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปาตานี เราจำเป็นต้องอ้างอิงประวัติศาสตร์” ซึ่งทั้งอาจารย์สองท่านแปลไม่ตรงกันนัก หรือประโยคนี้อาจแปลว่า “ถ้าเราต้องการถกเถียงเกี่ยวกับความวุ่นวายที่ปาตานี จำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องใช้ประวัติศาสตร์เป็นต้นทาง” ก็ไม่ผิด

หรือในกรณีการเลือกใช้คำแปลของคำว่า “kebebasan”³ ศ.รัตติยา แปลว่า “ปลดปล่อย” ส่วน อ.ฮาร่า ชินทาโร่แปลโดยใช้คำว่า “อิสรภาพ

³ คำว่า “kebebasan” ใน Kamus Dewan Edisi Keempat. (2007). ให้ความหมายว่า perihal (keadaan) bebas, kemerdekaan. หมายถึง เกี่ยวกับ (สถานการณ์) อิสระ เสรี หรือ ความเป็นอิสระ/เอกราช/อิสรภาพ.

หรือเสรีภาพ” ซึ่งอาจารย์ท่านหลังน่าจะแปลได้กว้างกว่าและตรงกว่าในกรณีข้อเรียกร้องจากขบวนการที่ความขัดแย้งกับรัฐไทยในกรณีชายแดนใต้

อีกประโยคหนึ่งที่ท่านฮาซันพูดว่า “Sesudah itu baru kita akan dapat kebebasan. Dan sesudah itu kita akan dapat menjalankan pemerintahan kita dengan seadil-adilnya oleh (Baik) segala abidang. ศ.รัตติยา แปลว่า “หลังจากนั้น เราจึงจะได้รับการปลดปล่อย และจากนั้นไป เราจึงจะสามารถดำเนินการตามแนวทางการปกครองของเราในทุก ๆ ด้านด้วยความเป็นธรรมที่สุด...” ซึ่งหากแปลโดยพยายามเข้าใจความคิดในมุมของ BRN ควรจะแปลว่า “เสรีจึ้นจาก “นั้น” (หมายถึงที่กล่าวในประโยคก่อนหน้า) เราถึงจะได้รับอิสรภาพ (หรือเสรีภาพ). และหลังจากนั้น เราถึงจะสามารถเดินหน้า/ดำเนินการ ปกครองตนเองด้วยความเป็นธรรม/ดีในทุก ๆ ด้าน” โดยในตอนท้าย ท่านฮาซันพูดว่า Baik segala bidang. ใน (นาที่ที่ 1 วินาทีที่ 11 ตามคลิปในยูทูป⁴) ไม่ใช่ oleh segala bidang. อย่างที่ ศ.รัตติยาถอดความส่วนในสำนวนแปลของ อ.ฮารา ซินทาโรนั้น 3 คำนี้ตกหล่นไม่ถอดความและแปลประโยคท้ายนี้ ซึ่งมีปรากฏอยู่จริงในแถลงการณ์ข้อเรียกร้องดังกล่าว

ส่วนการเรียบเรียงเพื่อการเผยแพร่จากการแปลความของอาจารย์ทั้งสองจะเห็นได้ว่าการ

เรียบเรียงแบ่งวรรคการแปลนั้นของ อ.ฮารา ซินทาโรเรียบเรียงเป็นประโยคดีกว่า อ่านง่ายกว่า เพราะผู้อ่านอาจจะไม่ได้ดูความหมายในเชิงลึก แต่มองดูว่าประโยคนั้นแปลอย่างไร ต่อความรู้สึกอย่างไร ผู้รู้ด้านภาษาหลายท่านเห็นด้วยว่าการแปลของอาจารย์ซิทาโรมีการใส่อารมณ์ แต่ตรงกับจุดยืนและความต้องการของบีอาร์เอ็นมากกว่า การร้อยเรียงประโยคที่ดีย่อมส่งผลต่อความเข้าใจการตีความที่แม่นยำมากขึ้น

ฉะนั้นคำว่าถูกต้องสมบูรณ์ในการแปลข้อเรียกร้อง เป็นไปได้เพียงแค่มุมมองของแต่ละบุคคลเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญคือรัฐบาลไทยจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ทางบีอาร์เอ็นขยายความรายละเอียดข้อชี้แจงของข้อเรียกร้องทั้ง 5 ข้อ

ขยายความ 5 ข้อเรียกร้องบีอาร์เอ็น ขบวนการต้องการสื่ออะไร

หากอ่านโดยวิเคราะห์ดูการจัดเรียงประโยคการให้ความหมายหรือการเลือกใช้คำที่แอบแฝงอยู่ในข้อเรียกร้องต่าง ๆ

ข้อที่ 1. เจ้าอาณานิคมสยามจะต้องยอมรับให้ประเทศมาเลเซีย ในฐานะผู้ไกลเกลี่ย (mediator) ไม่ใช่เพียงผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) จะพบว่า ข้อที่ 1 เป็นการขอเพิ่มบทบาทหน้าที่ของฝ่ายที่สาม “ให้สยามยอมรับมาเลเซียเป็นผู้ไกลเกลี่ย ไม่ใช่เพียงผู้อำนวยความสะดวก” ข้อนี้มีนัยยะของการยกฐานะของมาเลเซีย ในฐานะประเทศที่จัดให้มีการพูดคุยขึ้น เป็นการขอเพื่อ

⁴ ดู <https://www.youtube.com/watch?v=3XzxHyvRuIU> ในคลิปที่ชื่อ Pengistiharan dari Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (B.R.N) oleh Ustaz HasanTaib (Wakil B.R.N) dan Abdul Karim Khalib (Staf Deligasi B.R.N 28 March 2013). โดยมียอดเข้าชมกว่า 47,589

“อาจารย์ทั้ง 2 ท่านมีตำแหน่งทางวิชาการต่างกัน(ระหว่างศาสตราจารย์ กับอาจารย์ธรรมดา) มีชาติกำเนิดและภาษาแม่ที่แตกต่างกัน (ท่านแรก เป็นสตรีมลายูปัตตานี แต่ทำงานที่สงขลา ส่วนท่านหลังเป็นบุรุษเป็นชาว ญี่ปุ่น จำเรียนในมาเลเซียและสอนหนังสือที่ปัตตานี) โดยทั้งสองแปลชื่อ เรียกร้องในสถานะ ช่วงเวลาและบริบทที่แตกต่างกัน”

สร้างความมั่นใจว่าควรจะมีสักซิปยานหรือการติดตามจากฝ่ายที่สามคือจากประเทศที่มีการจัดพูดคุย ซึ่งในขณะนั้น ๆ แล้วคิดว่าทางปีอาร์เอ็นต้องการฝ่ายที่ไม่ได้อยู่ข้างไทยและไม่ได้อยู่ข้างปีอาร์เอ็น แต่ชื่อเรียกร้องเช่นนี้ ทำให้ทางการไทยมองได้ว่า มาเลเซียจะเป็นกลางจริงได้หรือเปล่า เป็นการเพิ่มบทบาทของมาเลเซียเพิ่มไปจากเดิมมากไปไหมหรือมีข้อกังวลว่ามาเลเซียยอมต้องเข้าข้างกลุ่มชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกันหรือไม่

ข้อที่ 2. การพูดคุย/เจรจានี้เกิดขึ้นระหว่างชาว (bangsa) ปาตานี ที่นำโดย ปี.อาร์.เอ็น. กับเจ้าอาณานิคมสยาม เป็นการสร้างความชัดเจนในระหว่างคู่กรณีที่ขัดแย้ง ยกฐานะและสร้างการยอมรับขบวนการปีอาร์เอ็นในฐานะตัวแทนการพูดคุยของฝ่าย “บังซาปาตานี” กับทางฝ่าย “เจ้าอาณานิคมสยาม” ข้อนี้มีนัยยะที่ต้องการสื่อให้เห็นว่าปีอาร์เอ็นไม่ได้เรียกร้องเพื่อขบวนการตนแต่ฝ่ายเดียวและเป็นตัวแทนเรียกร้องแทนคนกลุ่มใหญ่ และอาจต้องการจะ

สื่อว่าจริง ๆ แล้วอาจไม่ได้มีแค่ปีอาร์เอ็นเพียงกลุ่มเดียว แต่ยังมีหลายกลุ่มที่มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังในเหตุการณ์ความไม่สงบ และการพูดคุยที่นำโดยปีอาร์เอ็นนี้อาจมีนโยบาย วิธีการและเนื้อหาสาระที่ต่างจากกลุ่มพูโลหรือกลุ่มอื่น ๆ ก็เป็นไปได้

ที่น่าสนใจในข้อนี้ การใช้คำ “bangsa⁵ patani” ที่ปรากฏในชื่อเรียกร้อง ถ้าทางการไทยตีความแคบจะเข้าใจว่า ปีอาร์เอ็นใช้คำนี้เพื่ออ้างตัวว่า ขบวนการเขาคือตัวแทนเรียกร้องเพื่อคนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติปัจจุบันเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่ ความหมายของ “bangsa patani” ที่เขาหมายถึงนั้นหมายรวมถึงคนปาตานีที่ดำรงอยู่ในที่อื่น ๆ ด้วย ตั้งแต่คนมลายูปาตานีที่อยู่บางกอก เพชรบุรี คนปาตานีที่อยู่กระจัดกระจายแตกกระสานซ่านเซ็นไม่ว่าจะเป็นมาเลเซีย อินโดนีเซีย สวีเดนและที่อื่นด้วย ขบวนการเขานับกลุ่มคนที่รับผลที่ตามมานับแต่อดีตไม่เพียงเฉพาะพื้นที่ขัดแย้งในปัจจุบัน เพราะถ้าปีอาร์เอ็นจะหมายถึงแค่คนในเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดน

---

⁵ คำว่า “Bangsa” ใน Kamus Dewan Edisi Keempat. (2007). p.122. นิยามไว้ 5 ความหมาย อาทิ Jenis manusia daripada satu asal keturunan.” หมายถึง ประเภท/ชนิดของมนุษย์ (ผู้คน) จากต้นกำเนิด (รากเหง้า) หนึ่ง. หรือแปลว่า “Kumpulan manusia dalam satu ikatan ketatanegaraan.” หมายถึง กลุ่มคน (มนุษย์) ในหนึ่งความผูกพัน (ความสัมพันธ์) ตามรัฐธรรมนูญหรือแปลว่า macam, jenis ซึ่งหมายถึง ประเภท ชนิด (ของ กลุ่มคน) เป็นต้น.

อาร์เอ็นเอตรง ๆ กับรัฐไทยอย่างการยกเลิกหมายจับ (เฉพาะคดีความมั่นคง) และปล่อยผู้ที่ถูกควบคุมไม่ใช่เพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของกระทรวงยุติธรรมเท่านั้นแต่ยังหมายรวมทั้งภารกิจของกองทัพ ตำรวจ ศาลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่เป็นผลพวงที่มาจากการใช้พ.ร.ก.และกฎหมายพิเศษที่ส่งผลกระทบต่ออย่างสำคัญต่อกลุ่มคนเหล่านี้

และข้อที่ 5. เจ้าอาณานิคมสยามต้องยอมรับว่า องค์กร บี.อาร์.เอ็น. เป็นขบวนการปลดปล่อยชาว (bangsa) ปาตานี ไม่ใช่กลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนข้อนี้ไม่ใช่การขอในเชิงรูปธรรมแต่เป็นการขอเปลี่ยนแปลงสถานะและปรับทัศนคติความเชื่อของสังคม (ที่ถูกทางการไทยใช้เรียกมาโดยตลอดว่า BRN คือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน) เป็นข้อเรียกร้องที่มาจากการใช้ชื่อเรียกของทางการไทยที่ BRN มองว่าเป็นสถานะที่ผิดเป้าประสงค์ เป็นการแสดงการได้เจตตระกะ และเป็นการแสดงความยืนยันในสถานะที่ชวนให้สังคมต้องยอมรับว่าบีอาร์เอ็นเป็น “องค์กรปลดปล่อย” แต่ไม่ใช่ “กลุ่มแบ่งแยกดินแดน” ฉะนั้นทางการไทยและผู้รับสารข้อนี้ต้องอ่านนัยและตีความที่ลึกซึ้งมากกว่านั้น ว่าทำไมเขาถึงจัดวางสถานะเป็นผู้ปลดปล่อยมากกว่าใช้คำว่าแยกดินแดน ถ้าใช้คำว่า “ปลดปล่อย” หมายถึง ที่ผ่านมามีถูกกดทับกดขี่ไว้หรือสภาพหรือไม่สามารถมีสิทธิที่พึงมีพึงได้หรือไม่ในข้อเรียกร้องข้อที่ 5 นี้มีมิติเรื่องของอำนาจ ประวัติศาสตร์ การเป็นเจ้าของ การขอความเป็นธรรมและเรื่องจิตวิญญามวลชน

ทั้ง 5 ข้อเรียกร้องดังกล่าวถูกขยายความโดยนายฮาซัน ตอยิบ ที่สัมภาษณ์ผ่านวิทยุสถานีร่วมด้วยช่วยกัน (Media Selatan) เมื่อ

ภาคใต้ เขาจะใช้คำว่า Orang dalam Tiga Wilayah Selatan ซึ่งจะสื่อได้เฉพาะเจาะจงกว่า การเลือกใช้คำนี้บ่งชี้ว่ามีความสำคัญมากแต่ไม่ได้ถูกตีความหรือนำมาวิเคราะห์ในเชิงสิกรัฐบาลไทยมีเพียงคำถากถางกลับมาว่า บีอาร์เอ็นจะเป็นตัวแทนของคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จริงหรือไม่ ซึ่งวิเคราะห์แค่นั้นไม่เพียงพอ

ข้อที่ 3. ในการพูดคุย/เจรจา จำเป็นต้องมีพยานจากประเทศอาเซียน องค์กร OIC และองค์กร NGO นับว่าเป็นข้อเรียกร้องเชิงรูปธรรมเช่นเดียวกับข้อที่ 4 แต่ข้อสามเป็นการขอคนกลางเข้าร่วมกระบวนการพูดคุยหรือในขั้นตอนการเจรจาซึ่งนับเป็นการร้องขอปกติในกระบวนการสร้างสันติภาพ ซึ่งรัฐไทยยอมไม่ได้แต่ข้อที่ยากกว่าคือข้อที่ 4. เจ้าอาณานิคมสยามจะต้องปล่อยผู้ที่ถูกควบคุมตัวทุกคนและยกเลิกหมายจับทั้งหมดโดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งหมายถึงเสถียรภาพและความน่าเชื่อถือของรัฐในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและประเด็นเรื่องความมั่นคงที่ต้องพิจารณาโดยละเอียดและรอบคอบ เป็นข้อที่บี

เวลาประมาณ 20.00 น. วันที่ 18 มิถุนายน 56 ในตอนท้ายของบทสัมภาษณ์ดังกล่าวเขาได้ออกมาขยายความใน 5 ข้อที่เรียกร่องว่ามี ความหมายและเนื้อหาสาระอย่างไร ซึ่งถือเป็น เรื่องดีมากต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ เพราะทำให้ข้อเรียกร่องเหล่านั้นมีเหตุผลมีผลข้าง ในมากยิ่งขึ้น ทุกฝ่ายเริ่มเข้าใจเจตนาารมณ์ของ ข้อเรียกร่องทั้งหมดมากขึ้นกว่าเดิม เพราะคำที่ใช้ในข้อเรียกร่องล้วนแต่เป็นทั้งเรื่องของเหตุผล และการร้องขอในเชิงอำนาจ ทั้งทางตรงและ แอ้ง และเมื่อวางอยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้ง ข้อเรียกร่องหรือคำร้องขอจึงถูกนำไปเป็น เครื่องมือในการต่อรอง ต่อสู้ด้วยหลักการและ เหตุผลซึ่งนับได้ว่าเข้าสู่แนวทางสันติวิธี ที่เป็น โอกาสสำคัญและก้าวหน้ากว่า 8 ปีที่ผ่านมา กับ ปัญหาไฟใต้ที่เรามักอยู่ในสถานการณ์ที่เรียกกันว่า “ไม่รู้ว่าจะกำลังรบอยู่กับใคร”

สรุป

ด้วยวิวาทะการ “แปลให้ทะเลาะกัน” ที่ เกี่ยวข้องกับภาษาและคำแปล ผู้เขียนเห็นด้วย อย่างยิ่งกับบทวิเคราะห์ที่สำคัญที่ว่าด้วย “ภาษากับการเมือง” ที่เสนอโดย ศ.ดร.ไชยรัตน์ เจริญ ลินโอฟาร์ ว่าภาษาไม่อาจแยกจากการเมือง “ภาษา (language) มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ กับการเมือง (politics) อย่างแนบแน่น ต่างขยาย ความซึ่งกันและกันจนบ่อยครั้งที่ภาษาคือการเมือง

และการเมืองคือภาษา” โดยศาสตราจารย์ท่าน นี้ชี้ให้เห็นว่าเราไม่สามารถเข้าใจภาษาอย่าง แคบ ๆ ง่าย ๆ หรือมองว่าภาษาเป็นเครื่องมือใน การสื่อสารที่ “เป็นกลาง” ภาษาย่อมเข้าข้าง ไม่ เป็นกลางและฝังแฝงไปด้วยอำนาจอคติ สร้าง เอกลักษณะร่วมพร้อมกับสร้างความเป็นอื่น (พวกเรา-พวกเขา) ได้ในสังคม หากอยู่ในบริบท ความขัดแย้งแล้วยิ่งไปกันใหญ่ “ภาษาจึงไม่ใช่ เครื่องมือในการพูดถึงโลกหรือเป็นตัวแทน โลก วัตถุ ความคิด ความเชื่อ แต่ภาษาสร้างโลก สร้างความคิดและสร้างเอกลักษณ์ต่าง ๆ ขึ้นมา คำในภาษาจึงไม่ได้เป็นเพียงป้ายหรือฉลากเพื่อ อธิบายสิ่งต่าง ๆ แต่คำในภาษาสร้างตัวตนของ สิ่งที่ภาษาพูดถึงขึ้นมาด้วย” หรือหากวิเคราะห์ อย่างสุดขั้วอย่าง ศ.นธิ เอียวศรีวงศ์ ที่ชี้ชัดว่า “ภาษาคือคุกที่ใหญ่ที่สุดซึ่งจองจำมนุษย์ทั้งหมด ไว้ในนั้นอย่างไม่มีทางเดินหลุด” และท่านผ่น เบบีในตอนหลังว่า “แต่โชคดีที่คุกนี้ไม่มีใครครอบ ครองได้ถาวร มีคนแย่งอำนาจกันเพื่อได้ครอบ ครองคุกอันนี้อยู่ตลอดเวลา คุกภาษาจึงต้อง เปลี่ยนกรอบหรือขยับกรอบยกเยื้องไปตลอด เวลา” และหากจะวิเคราะห์การใช้ภาษาในการ ควบคุมความคิดและอุดมการณ์ทางสังคมการเมือง การวิเคราะห์อย่าง ศ.เกษียร เตชะพีระ น่าขบคิด เพราะมุ่งชี้ชัดในประเด็นที่ว่า เคล็ดลับในการ ควบคุมความคิด/อุดมการณ์ของสมาชิก/ประชาชน ในสังคมที่รัฐไทยกระทำมาตลอด ซึ่งหัวใจของ

⁶ ดู ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง” โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิมพ์ ครั้งแรก 2551. น.ปกใน

⁷ ดู นธิ เอียวศรีวงศ์. “คุกและสนามรบภาษา” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันอังคารที่ 7 กรกฎาคม 2541 ปีที่ 18 ฉบับที่ 933.

การคุมคนที่สำคัญที่สุด คือ การคุมภาษาด้วย
ตรรกะที่ว่า “คุมคำ-คุมความหมาย-คุมความคิด-
คุมคน”⁸ ตรรกะนี้เด่นชัดที่สุดในกรณีปัญหา
ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ฉะนั้นภาษาในฐานะของกลาง/สินส่วนรวมที่
ควบคุมไม่ได้ (ในมือของผู้ไร้อำนาจ) ซึ่งมักถูก
ยึดกุมด้วยอำนาจทางการเมือง แต่ถูกปลด
ปล่อยให้มีอิสระ เสรีภาพในการตีความตาม
วาระและโอกาสที่เอื้ออำนวย จึงขึ้นกับความ
คิด การแปลคำและการตีความของผู้อ่าน ผู้รับ
สารที่สามารถปรับประยุกต์ใช้ภาษา/คำแปลนั้น
ให้เป็นได้ทั้งหอก เกราะ และดอกไม้ไปพร้อม ๆ
กัน

สำหรับผู้แปลข้อเรียกร้องและผู้รับสื่อ วิวาทะ
ครั้งนี้นับว่าสำคัญ เพราะภาษา สำนวนแปล
และตัวผู้แปลไม่สามารถเป็นอิสระจากมุมมอง
ความคิด ความรู้สึกและฐานความรู้ของผู้แปล
รวมถึงสังกัด สถานะทางสังคมและรสนิยมของ
ผู้แปลที่มีส่วนในพันธนาการงานสร้างสรรค์
ความหมายที่แปลไม่อาจแบ่งแยกออกไปจาก
การเมืองเรื่องความขัดแย้งและการเมืองในแบบ
ต่างฝ่ายพยายามมุ่งหน้าไฝหาสันติภาพ (ใน
แบบของฝ่ายตน) ที่ชายแดนใต้ การแปลที่แตก
ต่างย่อมมีส่วนสร้างและชักชวนผู้คนสู่การเข้า
มามีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม ตั้งข้อสงสัย ได้
แย้งและท้าทายต่อคำ/ภาษาที่น่ากังขา ไม่

ปลาบปลื้ม ไม่รี้นหูที่ส่งผลต่อระบบระเบียบ
ความคิดของผู้คนในสังคมที่ดำรงอยู่ การใช้
ภาษาทำงานกับสังคมการเมืองจึงเป็นเรื่อง
ละเอียดอ่อน ภาษาจึงเป็นได้ทั้งอาวุธ เครื่อง
มือที่ใช้การก่อกำเริบหรือสร้างสะพานเชื่อม
ความต่างท่ามกลางความขัดแย้ง

“อำนาจของภาษา” ในสังคมการเมืองไทย
ในกรณีปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้จึงขึ้นกับการตีความ การใช้ประโยชน์จาก
ความหมาย เพื่อสร้างการยอมรับ บิดเบือนเห็น
เหมือน หรือเห็นต่าง อันอาจนำสู่การแก้ไข้ปัญหา
ให้ตรงจุด ทั้งหมดนี้เป็นการเปิดพื้นที่และเวทีใน
การค้นคว้าศึกษาและวิเคราะห์ตีความเรื่อง
ภาษากับการเมืองในภาวะสงคราม (ขนาดย่อม)
ซึ่งหากใช้กระบวนการเจรจาสันติภาพหรือการพูดคุย
เพื่อสันติภาพ (Peace Process/Peace Dialogue)
จะสามารถเปลี่ยนเครื่องมือจากศาสตราวุธมา
เป็นภาษา ซึ่งนับเป็นเครื่องมือเก่าแก่อันทรงพลัง
ที่ส่งผลต่อสติปัญญาและการมีเหตุผล อันจะ
ทำให้ผู้ฟัง ผู้อ่าน ผู้รับสารและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
ได้มีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้ถึงพัฒนาการการ
ใช้ “เครื่องมือ” ทางการเมือง เพื่อการเข้าใจและ
แก้ไข้ปัญหา ในบริบทของความไม่สงบและ
ความขัดแย้ง ณ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ใน
ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ป๋วย อึ๊งภากรณ์

⁸ ตรรกะนี้สรุปความโดย อ.ไพศาล บรรจสุวรรณ์ จากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขล
นครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ดู KasianTejapira. “Thammarat/Good Governance in Glocalizing Thai-
land.” In Words in Motion: Toward a Global Lexicon, edited by Carol Gluck and Anna Lowen-
hauptTsing. Duke University Press Books, 2009.หาอ่านได้ใน [http://www.polsci.tu.ac.th/article/article_5.
pdf](http://www.polsci.tu.ac.th/article/article_5.pdf)